

KLIIMAMINISTEERIUM

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Linna rohestamiskava

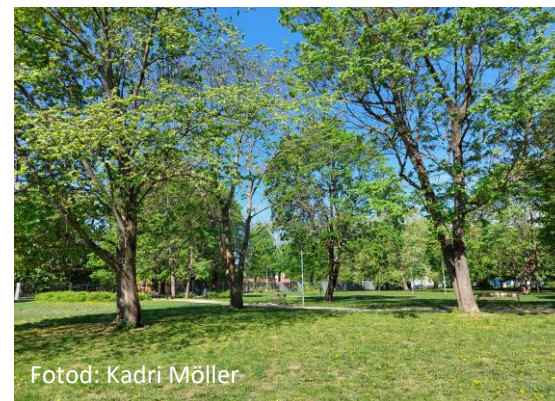
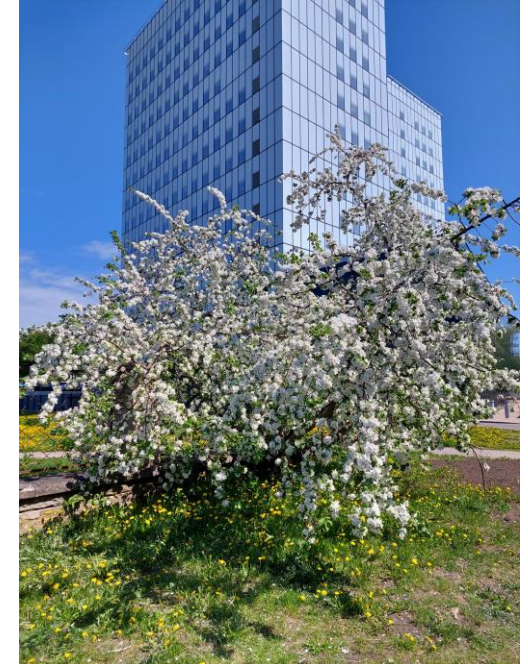
Kadri Möller
Elurikkuse kaitse osakond
24. mai 2024

Elurikkus linnas

Eesmärk: looduskeskkonna ja elukeskkonna parandamine:

- Inimeste füüsilise ja vaimse heaolu parandamine
- Elukvaliteedi parandamine
- Õhu-, vee-, pinnase ja mürasaaste vähendamine
- Veekvaliteedi hoidmine, UV-kiirguse vähendamine, kuumasaarte vältimine
- Kaitse üleujutuste, põudade, kuumalainete eest
- Elurikkuse suurendamine
- Linnastumise ökoloogilise jalajälje vähendamine

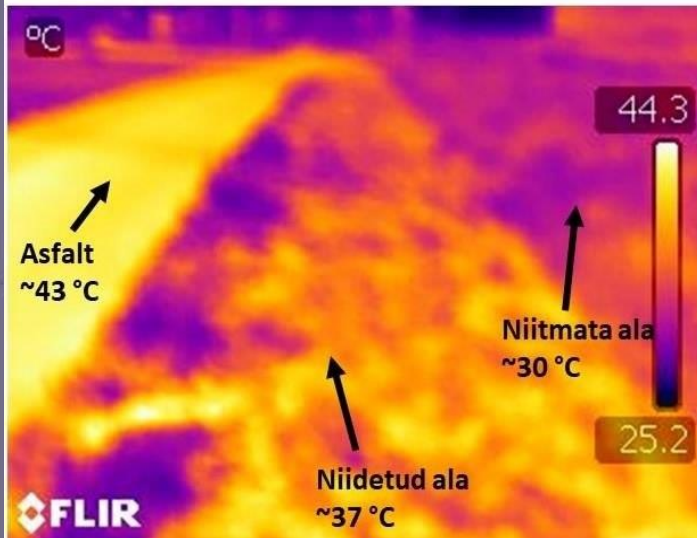

Fotod: Kadri Möller

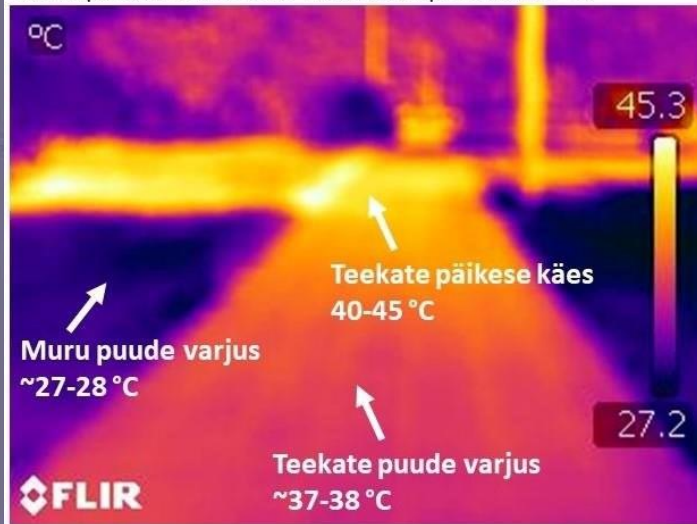
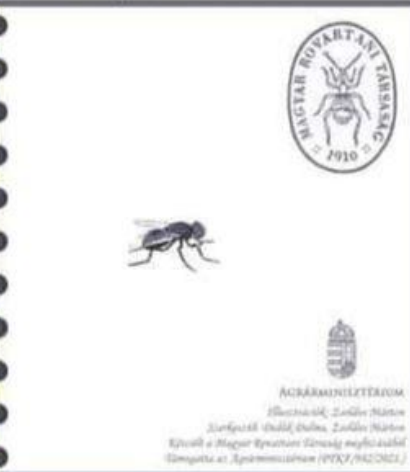

Asfalt, niidetud muru ja niitmata ala ERMi juures. Asfalt ~43 °C, niidetud ala ~37 °C, niitmata ala ~30 °C. Öhutemperatuur 31 °C.

Aveliina Helm

Haljastuse (nii puude kui rohu) roll kuumasaarte vältimisel. Muru puude varjus ~27-28 °C, teekate puude varjus 37-38 °C, asfalt päikese käes 40-45 °C. Öhutemperatuur 31 °C.

Aveliina Helm

EL elurikkuse strateegia (2030)

- Rohestamiskava linnadele, kus on vähemalt 20 000 elanikku.
- Rohestamiskavas meetmed, et luua linnades elurikkaid ja juurdepääsetavaid metsatukki, parke ja aedu, linnafarme, haljastatud katuseid ja seinu, puiesteid, niitusid ja hekke.
- Kava peaks samuti aitama parandada rohealade vahelisi ühendusi, lõpetada pestitsiidide kasutamise ning piirata linnade haljasalade liigset niitmist ja muid elurikkust kahjustavaid tavasid.
- Euroopa Komisjon on koostanud rohestamiskava juhise (eelnõu)
- Euroopa Komisjoni koduleht Urban Greening Platform

https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en#urban-greening-plan-guidance-and-toolkit

Linnade elurikkuse kaitse sekkumine

Kliimaministri määrus:

Kliimamuutusega seotud tegevuste, linnade elurikkuse suurendamise ja kavade koostamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027

Linnade elurikkus:

- EL toetus kokku 2 550 000 eurot (ühtekuuluvusfond)
- Käimasolev avatud voor 1 275 000 eurot
- Toetatavad tegevused:
 - Rohestamiskava koostamine
 - Rohestamiskava ellurakendamine pilootaladel

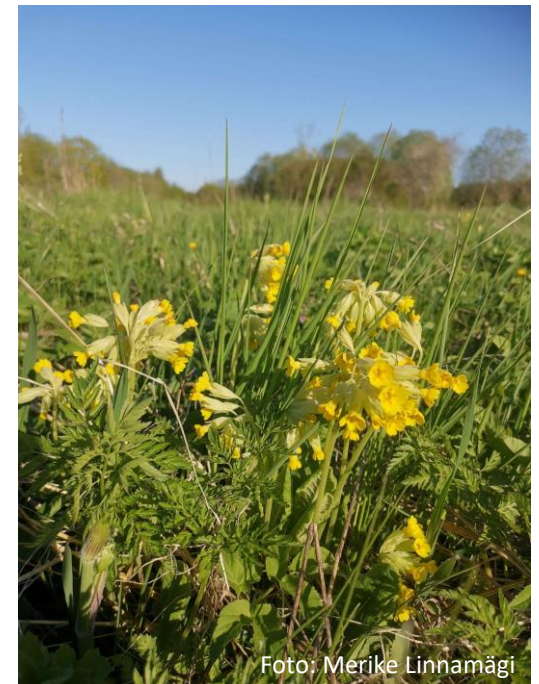

Foto: Merike Linnamägi

Toetuse andmise eesmärk

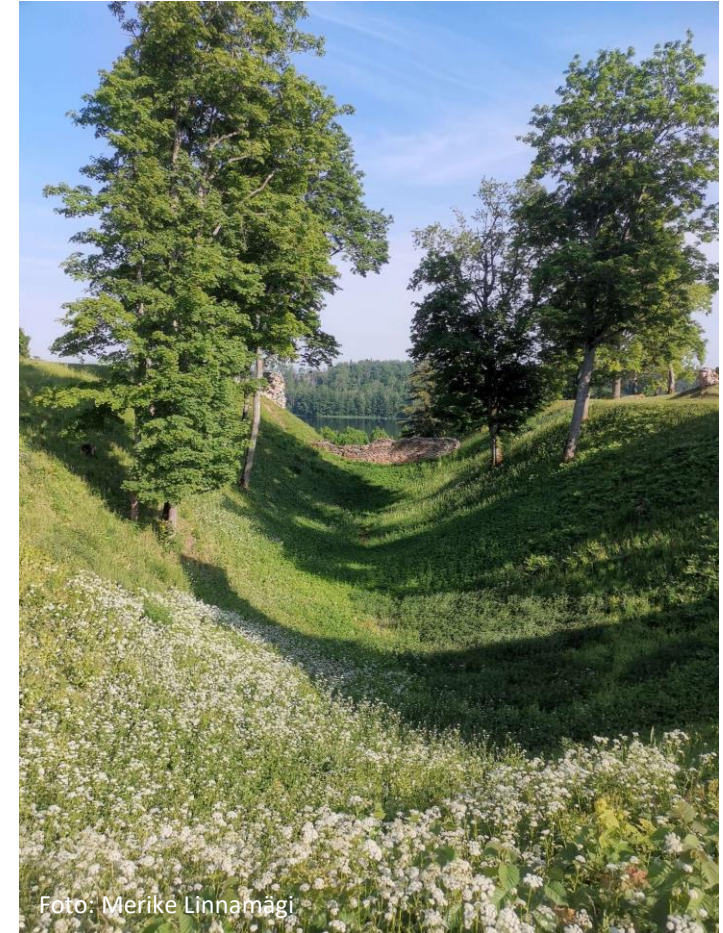
- Toetuse andmise eesmärk: elurikkuse suurendamine **üle 10 000 elanikuga linnades kui asustusüksustes**, aidates seeläbi kaasa kliimamuutustega kohanemisele.
- Toetust saavad linnad
Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu, Kohtla-Järve,
Viljandi, Maardu, Rakvere, Kuressaare, Sillamäe,
Valga, Võru, Jõhvi, Keila

Fotod: Herdis Fridolin

Toetuse andmise tulemus

- Toetuse andmise tulemus: linnade elurikkuse suurenemine, et aidata kaasa kliimamuutustega kohanemisele, lisaks KOV-de pädevuse ja suutlikkuse suurenemine
- Väljundnäitajad:
 - Kliimamuutustega kohanemiseks rajatud uus või uuendatud roheline taristu
 - Linna rohestamise kava
- Lisaks projekti spetsiifiline näitaja - toetatav tegevus ja selle arv (nt kava koostamine, infopäevade arv)

Toetatavad tegevused

- Linnade elurikkuse parandamiseks vajaminevate tegevuste elluviimine lähtudes avalikust huvist
- Toetatakse:
 - **Linna rohestamiskava ja selle rakendusplaani koostamine** või muu arengudokumendi või maakonna strateegia täiendamine rohestamiskava osaga (vastavalt juhisele) koos avalikkuse kaasamise ja teavitamisega
 - kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemisega seotud **teavitustegevused** vastavalt rohestamiskavas kavandatule
 - Rohelise taristu rajamine, **elurikkuse suurendamise projektide ellu viimine** vastavalt rohestamiskavale (või muule dokumendile, kus on toodud rohestamiskava osa)
- Toetust ei anta tegevusele, mis on ellu viidud enne taotluse esitamist
- Arvestama peab „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega ja taristu kliimakindlusega

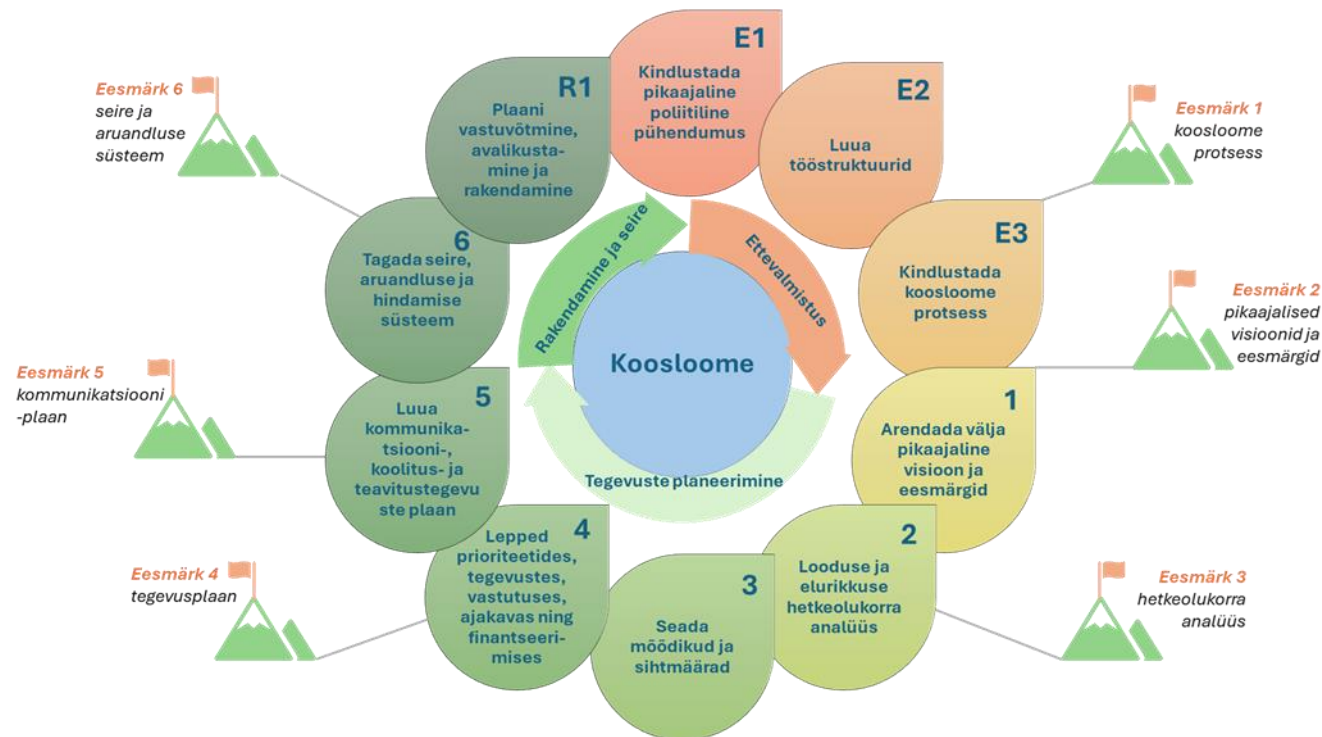
Abikõlblikud kulud

- **kavade koostamise või täiendamise**, juhendite ja infomaterjalide koostamise **kulud**;
- koolituste, seminaride, töötubade korraldamise ja nendel osalemise kulud;
- teavitamise, kaasamisürituste korraldamise ja avalikustamise kulud;
- taristu objekti kliimakindluse analüüsi koostamise kulud;
- veebilehe ja mobiilirakenduse tegemise või täiustamise kulud, mis vastavad ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 28.02.2019 määruse nr 20 nõuetele;
- **haruldaste ja ohustatud liikide arvukuse suurendamisega, elurikkust toetatavate elupaikade kvaliteedi parandamise ja kvantiteedi suurendamisega seotud tegevuste kulud.**

- Abikõlblikkuse periood 29.03.2024 – 31.12.2029,
- **Projekti abikõlblikkuse** kestvus sätestatakse **taotluse rahuldamise otsuses**
- Projekti max **kogusumma** 200 000 eurot
- Taotleja **toetuse osakaal 40 – 70%** abikõlblikest kuludest (vt määruse lisa)
- Ühe taotleja kohta **üks taotlus ühes taotlusvoorus**
- **Taotleja:** KOV, omavalitsusliit, KOV asutus või selle hallatav asutus, kava koostamiseks, täiendamiseks ka maakondlik arendusorganisatsioon või riigiasutus

Rohestamiskava koostamise juhised

- Kättesaadav KIK kodulehelt:
https://www.kik.ee/sites/default/files/linna_rohestamiskava_juhis.pdf
- Koostatud Euroopa Komisjoni vastava juhise eelnõu alusel

Hetkeolukorra analüüs

- Olemasoleva olukorra analüüs (looduse seisund)
 - Rohealade kogupindala, protsent linna pindalast
 - Puuvõrade liituse protsent
 - Kaitsealade kogupindala, protsent linna pindalast
 - Kaitstavad ja ohustatud liigid
 - Ülevaade olemasolevatest arengudokümentidest
 - Sotsiaal-majanduslikud tegurid, sh elanike juurdepääs kvaliteetsetele rohealadele

Visioon ja eesmärgid

- Visioon (20 – 30 aastat)
- Eesmärgid (10 – 15 aastat):
 - Linna rohealade osakaal
 - Linnapuude võrastiku liitus
 - Riiklike ja kohalike kaitsealade osakaal

Fotod: Merike Linnamägi

Täiendavad eesmärgid

- Eesmärgid seoses maakasutuse tasakaaluga (st rohelise, pruuni, sinise, halli taristu tasakaal), mille eesmärk on suurendada rohelisi/looduslikke alasid ja vähendada maapinna katmist, näiteks:
 - linnametsadele, rohumaadele eraldatud ala;
 - rohekatuste ja seinte pindala;
 - tehispindade laiendamise piiramine ja mahajäetud tööstusalade taasrohestamine;
 - linna haljasalade liigse niitmise ja teiste elurikkust kahjustavate tavade piiramine.
- Eesmärgid, haruldaste ja ohustatud liikide arvukuse ja elurikkust toetavate elupaikade kvaliteedi ja kvantiteedi suurendamiseks, näiteks:
 - täiendavate kaitsealade loomine, elupaikade taastamine;
 - elurikaste parkide ning aedade kogus ja kvaliteet;
 - puisteede pikkus/puude arv tänavatel, parkides;

Täiendavad eesmärgid

- Eesmärgid, avalikele linna rohealadele juurdepääsu parandamiseks.
- Eesmärgid olemasolevate ja uute invasiivsete võõrliikide arvu ja leviku vähendamiseks, näiteks:
 - invasiivsete võõrliikide kaardistamine ja tõrje;
 - kohalike liikide eelistamine linnahaljastuses;
 - roheliste linnapiirkondade majandamine (nt kompostimine või sellest tuleneva taimse materjali muul viisil kõrvaldamine) peab toimuma viisil, mis tagab liikide tahtmatu leviku vältimise.
- Eesmärgid seoses saaste vähendamisega linnas, näiteks:
 - pestitsiidide kasutamise lõpetamine linnakeskkonnas;
 - rohealadega külgnevate aladega seotud õhusaaste vähendamise meetmed;
 - mürasaaste vähendamise meetmed, eelkõige kaitsealadel ja looduslike aladel või elamurajoonides ning nende lähedal;
 - valgusreostuse vähendamise meetmed, eelkõige kaitsealadel ja looduslike aladel ning nende läheduses;
 - saastatud alade ja mahajäetud tööstusalade ümberkujundamine (eelistatavalt rohelisteks taristuks).

Täiendavad eesmärgid

- Meetmed, mis on seotud kliimamuutuste mõju leevendamise ja mõjuga kohanemisega, näiteks:
 - taimeseinad ja rohekatused, mis aitavad maandada kliimariske ja reguleerida mikokliimat;
 - puude istutamise programm, millega tagatakse, et istutatud puudel on suur lisaväärtus keskkonnale;
 - säästlike sadeveesüsteemide kasutamine;
 - looduslike üleujutuste vastased kaitsemeetmed.
- **Lisaks**
 - „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõte
 - Taristuobjektide kliimakindlus

- **Rakendamine:**
 - Meetmed
 - Meetmete eelisjärjestus
 - Ajakava
 - Maksumus
 - Võimalikud rahastusallikad
- **Kaasamine, kommunikatsioon, haridus ja üldsuse teadlikkuse suurendamine**
- **Aruandlus ja tulemuslikkuse hindamine**
 - Vahehindamine, vajadusel kava täiendamine
 - Lõpphindamine

EL looduse taastamise määruse eelnõu - linnad

- Linna ökosüsteemi taastamine
- Komisjoni ettepaneku kohaselt oleks tulnud rakendada linnades, väiksemates linnades ja eeslinnades LAU klassifikatsiooni alusel:
 - linnad – kohalikud haldusüksused, kus vähemalt 50% elanikest elab ühes või mitmes linnakeskuses,
 - väiksemad linnad ja eeslinnad – kohalikud haldusüksused, kus vähem kui 50% elanikest elab linnakeskuses, kuid vähemalt 50% elab linnaklastris
- Eestis tuleb seda rakendada 17 linnas ja vallas: Pärnu, Valga vald, Saue vald, Paide, Haapsalu, Tallinn, Tartu, Jõhvi ja Viimsi vallad, Narva, Kohtla-Järve, Maardu, Viljandi, Võru, Sillamäe, Keila ja Rakvere

EL looduse taastamise määruse eelnõu - linnad

Määruse eelnõu alusel tuleb määrata looduse taastamise kavas **linna ökosüsteemi aladeks** (urban ecosystem areas) kas:

- Linnad, väiksemad linnad ja eeslinnad (LAU alusel)
- Osa linnadest, väiksematest linnadest ja eeslinnadest, mis koosnevad vähemalt **linnakeskustest, linnaklatritest** ja soovi korral ka **linna lähialadest**

EL looduse taastamise määruse eelnõu - linnad

- Kogu riigi linna ökosüsteemide alal ei tohi summaarselt väheneda **linna rohealade pindala** ega **linna puuvõrade liitus** võrreldes määruse jõustumisajaga, v.a juhul, kui linna ökosüsteemi aladel ületab rohealade pindala 45% ja puuvõrade liitus 10%.
- Liikmesriigid peavad suurendama linna ökosüsteemi aladel **rohealadepindala**, sh integreerides ehitiste ja infrastruktuuri rohealad.
- Liikmesriigid peavad suurendama **puuvõrade liitust**.
- Eesmärgid tuleb määrata **looduse taastamise kavas**, nende saavutamist seirata kuue aasta tagant alates 2031

KLIIMAMINISTEERIUM

